

Yttrande remiss Regionkommun

SAMMANFATTNING

Regionbildningskommittén har nu lämnat förslag till organisation för en regionkommun i Värmland. förslaget inkom för remisshantering den 9 februari 2017. Remissvaret ska vara Landstinget i Värmland tillhanda den 31 mars 2017.

Om en regionkommun ska bildas i Värmland, från och med 2019, förutsätter detta att Landstinget i Värmland lämnar in en ansökan till finansdepartementet senast den 30 september 2017.

Om ett lokalt och regionalt initiativ uppvisas kan en regionkommun bildas i ett län. Regionkommunen får då ansvara för det regionala tillväxtarbetet samt länsplaner för transportinfrastruktur i länet. Det är endast Landstinget som kan ansöka om att bilda regionkommun.

Region Värmland är den aktör idag som ansvarar för ovanstående områden. Om en regionkommun bildas i Värmland upphör Region Värmland i dess nuvarande form.

KILS KOMMUNS SYNPUNKTER

INLEDNING

Kils kommun ställer sig positiva till att en regionkommun bildas i Värmland.

Ställningstagandet gäller under förutsättningen att en andra remissrunda sker. Med detta avses att det omarbetade förslaget på nytt ska sändas ut på remiss till respektive kommun. Vidare anser Kils kommun att fördjupade diskussioner ska föras mellan Landstinget i Värmland och Länets kommuner om hur, på vilket sätt och med vilket mandat kommunerna kan ges möjlighet till påverkan av beslut som rör den regionala utvecklingen,

övriga gemensamma utvecklingsfrågor samt att det finns en överenskommelse mellan Landstinget i Värmland och länets kommuner om vilka principer som ska råda vad gäller ansvarsfördelningen och samrådsstrukturer.

Regionbildningskommittén har i sitt förslag lagt tonvikten på att presentera ett förslag till politisk organisation. Den politiska organisationen är viktigt och angelägen då den är styrande för möjlighet till insyn och påverkan. Framförallt är den politiska organisationen central för att säkerställa demokrati och inflytande, inte minst ur ett medborgarperspektiv.

Kils kommun hade gärna sett att förslaget hade innehållit ett resonemang om hur regionkommunen har valt att tolka innebörden av det regionala utvecklingsansvaret. Frågan är oerhört central ur ett primärkommunalt perspektiv då området regional utveckling innehåller flera områden där det finns ett delat ansvar mellan regionkommunen och primärkommunerna.

SVAR PÅ REMISSFRÅGOR

1. En viktig aspekt vid bildandet av regionkommuner är kommunernas möjlighet till insyn och påverkan som rör regional utveckling och övriga gemensamma utvecklingsfrågor.

Tycker ni att förslaget skapar möjligheter för kommunerna att få insyn i och kunna påverka de regionala utvecklingsfrågorna?

Om inte. Hur skulle man kunna öka den möjligheten?

Det regionala utvecklingsarbetet förutsätter att en nära dialog kontinuerligt sker med kommunerna. Regionbildningskommitténs förslag berör vikten och betydelsen av detta men ett utvecklat resonemang saknas.

Större tonvikt borde ha lagts på dialog före regionbildningskommittén lade fram sitt förslag, särskilt då förslaget tydligt innehåller skrivningar om att kommunernas direktinflytande kommer att minska. Förslaget innehåller även skrivningar om att regionkommunen är skyldig, enligt lag, att samverka med länets kommuner. Att föra dialog om vad respektive part anser att samverkan är och vilka spelregler som ska gälla är centralt för att en regionkommun ska kunna bli framgångsrik i sin relation med länets kommuner.

Regionbildningskommitténs förslag vad gäller att säkerställa kommunernas insyn och påverkan är knapphändigt beskrivet. Förslagsvis att flera förslag hade getts på hur olika samrådsstrukturer skulle kunna

utformas. Oavsett vilken samverkan eller samrådsform som beskrivs saknas information om dessa forums formella mandat och ansvar.

Bra att ett dialog- och samverkansforum för ”kommunal beredning och samverkan” återfinns i förtroendemannaorganisationen för regionkommunen. Det är dock svårt att uttala sig om detta forum säkerställer insyn och påverkan. Detta mot bakgrund av följande: forumets formella mandat, ansvar och roll uttalas inte och det framgår inte vilka beslut den regionala utvecklingsnämnden beslutar om och vilka beslut som tas av regionstyrelsen eller regionfullmäktige. Om oenighet uppstår i en fråga mellan regionkommunen och länets kommuner eller mellan regionkommunen och en kommun, hur ska en sådan oenighet lösas?

Vidare framgår att forumet ska användas som remissinstans och beredningsorgan i ett antal frågor enbart med kommunal anknytning. Vilka beslut avser regionkommunen kunna fatta beslut om med enbart kommunal anknytning? Gränsdragningar i ansvarsfördelningen mellan regionkommunen och länets kommuner?

För att ett genuint engagemang ska finnas för att tillvarata länets kommuners synpunkter är det viktigt att information delges och förberedelsetid finns före dessa möten.

Det är också svårt att utläsa skiljelinjerna mellan forumen ”träff med kommunstyrelseordförande, regionstyrelseordförande och oppositionsföreträdare” samt ”kommunal beredning och samverkan”. Vad skiljer dessa forum åt? Representation är nästintill lika.

I förslaget framgår även att kommunerna kan nyttja föreslagna forum för att diskutera enkom primärkommunala frågor men då utan representanter från regionkommunen.

Fördjupad dialog behöver ske om hur kommunernas insyn och påverkan kan säkerställas. För att finna rätt former och forum för detta är det helt avgörande hur nämnderna, styrelsen och fullmäktiges reglemente utformas.

Från ett kommunperspektiv hade det varit intressant att ta del av hur förslagen till samrådsstruktur i regionbildningskommittén förslag tagits fram. Hur och på vilket sätt har omvärldsbevakning och dialog förts med andra regionkommuner? Vad säger dessa om regionkommunernas erfarenhet och hur upplevs denna samrådsstruktur av kommunerna? Som exempel kan nämnas att Region Östergötland nu i samverkan med länets

kommuner ser över samrådsstrukturen då erfarenheter visar att denna inte fungerat på ett tillfredsställande sätt.

2. Förslaget till politisk organisation innebär att man, utöver regionfullmäktige och regionstyrelse, skapar två nämnder, en hälso- och sjukvårdsnämnd och en regional utvecklingsnämnd. Den regionala utvecklingsnämnden får även ansvar för kollektivtrafiken om den integreras i regionkommunen.

Tycker ni att den politiska organisationen ger goda förutsättningar för det regionala utvecklingsarbetet?

Tycker ni att den politiska organisationen ger balans mellan hälso-sjukvård och regional utveckling?

Det är bra att nämnder föreslås. Vilka uppgifter och mandat som nämnderna kommer att ha framgår inte vilket gör det svårt att svara på om detta ger bättre förutsättningar eller inte.

Huruvida det kommer att råda balans mellan hälso-sjukvårdsfrågorna och de regionala utvecklingsfrågorna är avhängigt vilket utrymme som de regionala utvecklingsfrågorna kommer att få inom hela organisationen samt hur regionkommunen rustar sig för att kunna bära ansvaret som regionalt utvecklingsansvarig i länet.

Att hälso-sjukvårdsfrågorna och de regionala utvecklingsfrågorna i någon form skiljs åt i förtroendemannaorganisationen är viktigt då arbetssätt och förhållningssätt skiljer sig åt. De regionala utvecklingsfrågornas arbetsformer kännetecknas av en utpräglad processlogik medan hälso-sjukvårdsfrågorna har en tydlig produktionslogik.

3. Region Värmland ansvarar idag för ett antal samverkansgrupper som berör både kommunerna och landstinget.

Vilka samverkansgrupper är viktiga att upprätthålla även i fortsättningen av en tänkt regionkommun?

För att frågan ska kunna besvaras fullt ut hade en förteckning över befintliga samverkansgrupper och deras syfte behövts bifogats.

Kils kommun har inget att invända mot att en regionkommun fortsätter att sammankalla olika typer av samverkansgrupper där det uttalade syftet är att främja erfarenhetsutbyte mellan kommunerna och där regionkommunen har ett tydligt regionalt ansvar utifrån sitt uppdrag som

regionalt utvecklingsansvarig. Som exempel på en samverkansgrupp som regionkommunen fortsatt kan ansvara för är samarbetet inom ramen för Kultursamverkansmodellen.

I de fall samverkansgrupperna syftar till att arbeta för gemensamma lösningar och samarbete mellan kommunerna anser Kils kommun att andra samverkansplattformar kan finnas som på sikt skulle kunna utgöra samordningen för dessa samverkansgrupper. Ett exempel är den gemensamma Drifts- och servicenämnden.

Kils kommun ser även att samverkan inom länet kan ta sin utgångspunkt i andra geografier än i ett länsövergripande perspektiv. Inom ramen för Karlstad Business Region finns det idag ett upparbetat samarbete rörande näringslivsutveckling, marknadsföring, etablering och turism.

Kils kommun anser att de samverkansgrupper som idag samordnas av Region Värmland och som har en tydlig anknytning till det primärkommunala ansvaret inte ska handhas av regionkommunen. Som exempel på detta kan nämnas samverkansgrupper som berör skol- och utbildningsfrågor. Kils kommun ser gärna att det arbete som utförs av styrgruppen för gymnasiesamverkan fortsätter och vidareutvecklas. Vem som ansvarar för det fortsatta samarbetet är en fråga som kommunerna i länet beslutar om. Kils kommun anser att det formaliserade samarbetet inom ramen för styrgruppen för gymnasiesamverkan inte ska samordnas av en regionkommun eller ett kommunalförbund.

4. Region Värmland ansvarar idag även för uppdrag enbart åt primärkommunerna, exempelvis Medicenter och Kurskonferensverksamhet.

Tycker ni att dessa uppgifter i fortsättningen ska upprätthållas av en tänkt regionkommun?

Frågan är svår att ta ställningen till. En utredning behöver tillsättas som identifierar nyttjandegraden och mervärdet av verksamheterna samt att utredningen belyser eventuella verksamhetsmässiga och ekonomiska konsekvenser av att verksamheterna är en del av en regionkommun eller inte.

5. Har ni några övriga synpunkter på förslaget till process för bildandet av regionkommun eller förslaget till organisation?

TIDPLAN – UTIFRÅN AMBITIONEN ATT BILDA REGIONKOMMUN FR OM 2019

Tidplanen är snäv. Kils kommun anser det viktigt att regionbildningskommittén säkerställer att det omarbetade förslaget, efter avslutad remisshantering, är föremål för ytterligare en remissrunda. Detta bör kunna ske under maj och juni månad. Ett extra inkallat landstingsfullmäktige, för att besluta om att skicka in en ansökan till regeringen, kan ske i september månad. Detta förslag påverkar inte Landstingets möjligheter att inkomma med en ansökan till regeringen den 30 september.

DIALOG, TRANSPARENS OCH INSYN – INFÖR BILDANDET

Det är viktigt att dialog och diskussion sker inför bildandet av en regionkommun. Detta har inte i dags dato gjorts i tillräcklig utsträckning. Det är därför angeläget att den fortsatta processen från och med nu kännetecknas av en uttrycklig vilja från Landstinget i Värmland att:

- utveckla arbetsformer som kännetecknas av öppenhet, transparens och samverkan
- kommunerna måste få delta mer aktivt i diskussionerna då byggstenen i det regionala tillväxtarbetet är att utvecklingen av Värmland är ett gemensamt uppdrag
- att Landstinget i Värmland skaffar sig kännedom och insikt om kommunernas ansvar och befogenheter

REGIONKOMMUNENS UPPDRAG OCH DAGENS REGION VÄRMLAND

Regionkommunens uppdrag måste diskuteras. En gemensam tolkning av uppdraget behövs då uppdraget kan tolkas både snävt eller brett samt att det finns flera områden där det finns ett delat ansvar mellan regionkommunen och kommunerna. En genomlysning av den verksamhet som Region Värmland bedriver idag behöver göras före en regionkommun bildas. Särskilt fokus bör läggas på de verksamheter som inte faller inom Region Värmlands roll som samverkansorgan. Exempel på verksamheter är: Mediecentralen, nätverk och styrgruppen för gymnasiesamverkan.

SAMRÅDSSTRUKTUR

Det behövs en fördjupad analys över olika former för samrådsstruktur och flera alternativa förslag behöver presenteras. Det är av största vikt att samråden är formaliserade och att de olika samrådets funktion, mandat

och ansvar tydliggörs. Vidare behövs en överenskommelse finnas för vad som gäller om inte enighet finns.

UPPRÄTTANDE AV SAMVERKANSAVTAL MELLAN X KOMMUN/KOMMUNER OCH EVENTUELL REGIONKOMMUN VÄRMLAND

Om en regionkommun bildas i Värmland måste det finnas ett antal styrande principer som ska ingå i ett samverkansavtal mellan kommunerna och regionkommunen. Detta samverkansavtal ska bland annat reglera ansvarsfördelning och former för samråd.

KOMMUNERNA MEDLEMSBIDRAG

I förslaget framgår att kommunernas medlemsbidrag föreslås kvarstå år 2019 och 2020 och att regionkommunen får i uppdrag att utreda i vilken omfattning de interkommunala uppdragen ska kvarstå. Viktigt att denna utredning ska ske i samverkan med länets kommuner och att förtroendevalda och tjänstemän från länets kommuner ska vara väl representerade i arbetet och i formulerandet av utredningens uppdrag, syfte och mål.

Mikael Johansson
Kommunstyrelsens ordförande

Jan-Olov Ragnarsson
Kommunchef